

**Naročnina:** Za tuzemstvo z dostavo mesečno Din 5, četrtletno Din 15, polletno Din 30, celoletno Din 60; za inozemstvo Din 60 in poština posebej. — Oglasi po ceniku.

# SOCIALIST

Izhaja vsak petek popoldne.  
Nefrankirana in nepodpisana pisma se ne sprejemajo.  
Sedež uredništva in uprave Ljubljana, Vidovdanska cesta št. 2, pritličje.

Glasilo Socialistične Stranke Jugoslavije

Štev. 26.

V Ljubljani, dne 12. junija 1925.

III. Leto.

## Ob prvi obletnici Matteottijeve smrti.

10. junija je poteklo leto dni odkar je naš sodrug Giacomo Matteotti padel pod zločinskimi bodali Mussolinijevih emisarjev. Leto dni je že poteklo, in vendar živi v nas spomin na njegovo junaško in mučeniško smrt še danes prav tako živ, svet in neizbrisen, kakor takrat, ko nas je nepričakovano presunila vest o njegovi tragični a nesmrtni poti v večnost.

Ker Giacomo Matteotti je le fizično umrl. Duh njegov pa živi še danes, živi in žari v Gloriji nikoli pojemajoče, vedno silnejše in vedno svetlejša luči.

Ko smo lansko leto pisali v tem listu o njegovi smrti, smo rekli, da je z njegovo smrtjo zapečaten usoda fašizma. Če vidimo, da se fašizem v Italiji še vedno drži, bi mogli misliti, da je fašizem slavno ali neslavno prebolel tudi posledice tega umora, ki ni bil ne prvi ne zadnji v dolgi vrsti zločinov in nasilja, ki ga izvršuje že nekaj let nad pridnim italijanskim ljudstvom. Pa ni tako. Fašistično gibanje je kontrarevolucionarno gibanje, ki je otvorilo dobo reakcije v Italiji in drugod. Sledilo je revolucionarnemu gibanju povojnih let, ko je proletarijat kazal veliko revolucionarne volje in navdušenja in skoro nič revolucionarne politične sposobnosti.

Da je italijanski fašizem, ki ima sicer svojega še vse hujšega, še vse bolj živinskega predhodnika v Hortijevi strahovladi na Ogrskem in belem terorju na Finskem in je dobil sedaj v Čankovijevi vladi na Bolgarskem neprekosljivega tekmeča, še vedno na vladi, je tudi pripisovati dejstvu, da se proces pregrupacije, zjedinenja in usmerjenja mednarodnega razrednega gibanja vrši počasneje nego smo mislili, a vrši se vendar sigurno in stalno. Z ojačenjem mednarodne razredne proletarske fronte pride tudi neizbežno dan, ko bodo pod pritiskom združene delavske sile padle vse poslednje postojanke evropske kapitalistične in imperijalistične reakcije.

Živimo še vedno v dobi revolucij in kontrarevolucij, pregrupacije

buržuazije na eni strani in proletarijata na drugi. Taki dalekosežni, ves svet objemajoči politični, socialni in duševni procesi, ki se morajo vsekakor dovršiti vsaj s popolnim porazom reakcije, ne morejo privedi do odločitve v kratki dobi enega kratkega leta.

Zato pravimo, čeprav vlada še vedno v Italiji fašizem in čeprav se poleg drugih fašistiranih držav nagiba k reakciji še sama Nemčija, ta borba med reakcijo in proletarijatom se bo nadaljevala vse dotlej, dokler bo na eni strani stala revolucionarna Rusija, na drugi pa reakcionarne kapitalistične države. Da bo zmagal proletarijat, to je napredek in bodočnost, nad nazadnjaštvom in preteklostjo, ni dvoma.

Nismo se torej motili, ko smo rekli, da je bila s smrtjo Matteottija zapečaten usoda fašizma, to se pravi usoda mednarodne reakcije, ker je bil ta grozni umor blazni poizkus, da se s smrtjo najodličnejšega predstavnika prerajajočega in pregrupirajočega se socialističnega razrednega gibanja odpravi s sveta to, kar se odpraviti ne da: proletarijat in njegovo sveto odrešujoče in osvobojajoče gibanje.

Matteotti je s tem postal le sveti simbol tega gibanja. Z njegovo smrtjo je bila zapisana prva slavna stran nove zmagovite zgodovine proletarijata v poreakcionarni dobi.

Italijansko ljudstvo, ono plemenito, slavno ljudstvo, ki je rodilo Mazzinija in Garibaldija, Ferrarija in Pisacane, ki je dalo svetu prve socialne filozofe, ki se je vedno rado žrtvovalo za najvišje človeške žrtve in ki je vzrastlo v svobodi in demokraciji in ki je za svobodo pripravljeno umreti po vzgledu svojih slavnih prednikov: to plemenito in požrtvovalno ljudstvo je 10. junija, ob obletnici Matteottijeve smrti, imelo na svoji strani solidarnost in sočustvovanje proletarijata vsega sveta. In imelo je s tem jamstvo njegove in naše zmage.

Naša je bodočnost!  
Slava Matteottiju!

## Soc. internacionala o mednarodnih in taktičnih vprašanjih našega gibanja.

Izvrševalni odbor naše internacionalne je zboroval pretekli teden v Parizu in sklenil naslednje:

### Glede ženevskega protokola.

Spoznavajoč nedostatke ženevskega protokola, izjavlja konferenca obeh internacional, da pomeni kljub vsemu ženevski protokol upoštevanja vreden napredek v stvari miru. Če ne bi bil protokol uresničen in ne bi bila sklicana razorožitvena konferenca, potem bi nujno iskali narodi jamstvo za varnost v posameznih pogodbah in se s tem vrnili k sistemu borečih se alijanz, s čimer bi narastla nevarnost za nove vojne. Je zato dolžnost socialističnih delavskih pokretov vseh dežel, da uporabijo največji trud za ratifikacijo ženevskega protokola in da delajo za tem, da bo po protokolu predvidena razorožitvena konferenca čim prej sklicana. — Izvrševalni odbor je dalje sklenil, da pošlje k prihodnji plenarni seji Zveze narodov delegacijo, ki bo nastopila v zmislu te resolucije.

### Ženska konferenca.

Dalje sklenil izvršilni odbor, da se ima dne 21. avgusta na kongresnem kraju internacionalne sestati tudi socialistična ženska konferenca. Dnevni red te konference bo veljal splošnim ženskim vprašanjem.

### Agrarno vprašanje.

Socialistične stranke posvečajo v zadnjem času največjo pažnjo agrarnemu vprašanju. Prodrlo je spoznanje, da je zmagata socializma nemogoča, če ga ne podpre tudi kmet. Tudi izvršilni odbor socialistične internacionalne je zato posvetil agrarnemu vprašanju svojo pažnjo in sklenil, da se mora za časa socialističnega kongresa vršiti posebna socialistična konferenca o agrarnem vprašanju.

Omeniti treba, da je socialistični izvršilni odbor imenoval tudi poseben odsek, ki se ima baviti z manjšinskimi vprašanji, ki postaja vedno bolj važno vprašanje evropske politike.

### Osemurnik.

Glede te zahteve socialističnih strank je sprejel izvršilni odbor sledečo resolucijo: Socialistična internacionala pozivlje zlasti francosko, angleško in nemško delavstvo, da podvzame takoj čim najbolj energično akcijo v svrhu ratifikacije washingtonskega dogovora glede osemurnika. To vprašanje mora biti predmet največjih naporov vseh delavskih krogov in zato je umestno, da se glede tega vprašanja doseže enoten nastop s strokovnimi zvezami.

### Socialistične stranke in sodelovanje v meščanskih vladah.

To vprašanje so sprožili francoski zastopniki in po dolgotrajni ter vsestranski izčrpnih debatah je bila sprejeta sledeča resolucija:

Izvrševalni odbor spominja na to, da je socialistična internacionala na kongresu v Hamburgu konstituirana, nova mednarodna orga-

nizacija, ki more vsled tega priznati samo sklepe, katere je sestavila sama. Iz tega izvira potreba, da je treba znova določiti ponašanje socialistov z ozirom na fundamentalne programe delavskega razreda in spričo često kolebajočih zunanjih okoliščin zavzeti stališče do njih. Ta velika in težka naloga more biti izvršena samo polagoma. Da se stori v tej stvari nov korak, sklone izvrševalni odbor, da pozove še nje-mu pripadajoče stranke, da mu pisмено predložijo svoje nazore o vprašanju izvrševanja vladne moči s strani socialističnih strank v deželah kapitalističnega režima. Kjer se to še ni zgodilo, naj stranke na lastnih strankarskih kongresih razpravljajo o tem vprašanju in se pri tem ozirajo na izkušnje v deželah, kjer so bile socialistične stranke že v vladi. Ta poročila naj bodo potem podlaga socialistični internacionali za razmotrivanje predloženega vprašanja.

## Govor dr. A. Korošca.

Preteklo nedeljo je imelo vodstvo SLS v Ljubljani svojo sejo, na kateri je referiral dr. Korošec o političnem položaju. Njegov govor je lepo opiljen in gladek, vendar je pa nekaj mest, ki kažejo, pravo razpoloženje parlamentarne kluba SLS.

Glede centralizma pravi Korošec:

«S centralizmom se osobito mi Slovenci in Hrvati ne bomo nikdar sprijaznili in politični razvoj po celem svetu ne govori za bodočnost centralizma, ampak za široke samouprave posameznih narodnih enot, ker se more samo v njih izživeti demokratičen nagon našega časa. Ne smemo tudi prezreti, da živimo v bližini federativne Rusije in da federativne ureditve Rusije nihče ne šteje med slabe pridobitve ruske revolucije. Mi Slovenci smo se po načelu samoodločbe odločili za skupno življenje v eni državi s Hrvati in Srbi, a smo od vsega početka zahtevali, da se nam v skupni ustavi zagotovi za našo slovensko individualnost potrebna samostojnost. Na tej zahtevi vztrajamo naprej. Isto samostojnost, podprto ne samo po prirodnem pravu, ampak tudi po zgodovinskem državnem pravu, zahtevajo tudi Hrvati. Državno edinstvo torej sprejemamo, narodno edinstvo pa, če se pod tem razume, da moramo prenehati biti Slovenci, kratkoma odklanjamo. Ako pa kljub temu kdo hoče z nami narodno edinstvo v tem smislu, dobro, naj se posloveni, ako ga je volja.»

Priznati je treba dr. Korošču, da zna svoj umik lepo zamaskirati. Površen čitalec komaj opazi, da se je umaknil dr. Korošec od zahteve po federativni ureditvi države, od zakonodajne autonomije k — široki samoupravi!

Spominjamo se pri tej priliki, kako so robantili klerikalni agitatorji nad našo stranko, ker je že od vsega začetka zastopala stališče široke samouprave. Slabo spričevalo je to za tako veliko stranko kakor je SLS, da se prikloplje do pravega programa šele potem, ko je na nepravilni poti že popolnoma skrahirala.

Značilen je tudi pasus v katerem pravi dr. Korošec, da je samouprava potrebna, »ker se more samo v

### nji izživeti demokratičen nagon našega časa.»

Lepe so te besede, a tudi nevarne za metode, ki se jih poslužuje SLS pri vodenju svojih mas. Čudno, da se ne najde v celi SLS človek, ki bi zahteval, da se tudi v njihovi stranki ustvari možnost, da se izživi demokratičen nagon našega časa.

Naj bi povedal g. Korošec, da je vsaka stranka in vsak parlamentaren klub brez moči, če nima duhovnega spoja s svojimi volivci. SLS je imela v volivni agitaciji nekaj parol glede ureditve države, ali te parole so bile samo parole, ki so danes take jutri drugačne. Bistva teh parol pa njihovi volivci niso nikoli razumeli in časopisje in agitatorji SLS se tudi niso potrudili, da bi razložili ljudstvu prednost bodisi autonomije, ali samouprave pred centralizmom.

Volivna agitacija SLS ni bila nikoli po vojni konstruktivna, ki bi širila politično šolo in obzorje slovenskega ljudstva. Nasprotno, njihova agitacija je računala le z efekti, gradila je svoj uspeh na že obstoječe sile v masah. V krajih, kjer je razvit močen čut za restauracijo Avstrije, si klerikalni agitatorji niso vzeli truda, da bi razblinili prazne iluzije, temveč so plavali lepo z javnim mnenjem — in dosegli res — volivni uspeh. Po večini krajev je tudi verski instinkt bil odločilen za klerikalne krogljice. Po drugod je bila odločilna tudi od bivše Avstrije privzgojena mrznja na Srbe. Vse te instinkte je porabila klerikalna agitacija — in dosegla res lep volivni številčni rezultat.

Zalibog je ta uspeh obenem njen poraz. Poraz v tem, ko danes že zadnji agitator SLS uvideva (kaj šele Pašič), da z masami, ki so navoljene z vsemi mogočimi instinkti ni mogoče voditi dolgotrajne borbe za določen cilj. Te mase tega cilja ne poznajo, zato ne hrepene po njemu, in po čemur ne hrepene, za tisto se tudi ne bojujejo.

SLS je pokazala, da zna večše izkoristiti negativne sile v narodu, pokazala je pa tudi, da je to vse kar zna. Ni pa imela poguma, niti

# Poravnajte naročnino!

volje, niti znanja, da bi iz teh negativnih sil ustvarila ljudsko organizacijo s pozitivnimi cilji in pozitivnim hotenjem.

Pri vsem tem je pa se na najbrutalnejši način kršila bistvena določila demokracije. Ibi v volitve z Bogom in hudičem, z lažmi in natočevanjem in se po volivnem uspehu sklicevati na volivce, češ ti hočejo avtonomijo — pomeni najbrutalnejši udar na demokracijo.

Zato je apel na demokracijo iz ust dr. Korošca samo še nova profanacija te visoke ideje.

Tudi pasuš dr. Korošca o narodnem edinstvu je grda mistifikacija članov SLS. Dr. Korošec prikazuje kakor, da je on proti narodnemu edinstvu zato, ker noče prenehati biti Slovenec. Dr. Korošec pri stvari ni povedal, kaj smatra za pojem »narod« ali ravno zato, ker pušča to vprašanje nerešeno, izgleda kakor, da je SLS edina slovenska stranka, ki brani Slovence pred nasilnim raznarodovanjem.

Dr. Korošec natančno ve, da se do danes v celi državi ni pojavil človek, ki bi si upal kaj takega zahtevati. On ve tudi, da bi proti taki zahtevi ustali vsi Slovenci in ne samo SLS in vsi pošteni Hrvati in ogromna večina Srbov. On vse to ve, ali uganja plehko demagogijo, da prikaže, kako se SLS edina bori za bitnost slovenskega naroda, dočim vsi drugi komaj čakajo, da se prodajo s kožo in kostmi prvemu Srbu, ki ga srečajo.

G. dr. Korošec naj se po takih govornih ne čudi, zakaj izgublja njegova stranka kljub številčni premoči vsako veljavo in ugled. Kajti stranka, ki se poslužuje takole plehkkih in nizkih trikov kaže, da je votla v svoji sredini in da nima nikakršnih ciljev in želja — razen ugodnosti, ki jih dajejo ministrski stolci. Naj se potem tudi ne čudi, če se take opozicije nihče ne boji in če tudi ljudstvo polagoma spregledava, da so jugoslovanske opozicijske stranke najmanj tako piškave kakor so vladne.

Govor dr. Korošca je pa kljub vsemu napravil to dobro delo, da je končno proglasil samoupravo za najsrečnejšo formo notranje ureditve države. Nas veseli, da je dobila naša zahteva po samoupravi še enega zagovornika.

## Ada Kristanova.

Te dni je preminula v dunajskem sanatoriju sodružica Ada Kristanova, ki je še pred leti pridno delovala v našem pokretu, saj je bila ustanoviteljica socijalističnega ženskega gibanja v Sloveniji. Zavrtna bolezen ji je pretrgala nit življenja v starosti 52 let.

Mlada deklica sem bila, ko sem jo prvič videla in čula govoriti na ženskem shodu v areni Narodnega doma v Ljubljani. Vso ljubezen do zatiranih je želela združiti v svojem lepo in miselno zasnovanem govoru. Povedati nam je hotela vse, kar je težilo delavsko ženo in njenega otroka. Z enim samim mogočnim zamahom, ki bi naj bil podprt od nas vseh, bi rada strla suženjske spone, ki tlačijo ženo k tlom. Nam so šle njene besede do srca. Saj je govorila iskreno, naravno in z nekim posebnim ognjevitim prepričanjem, ki je mogoč samo pri res zavedni ženi.

Bila je gotovo ena prvih predhodnic ženskega gibanja v Sloveniji. Delavskega ženskega gibanja. Probujevali, izobraževati in organizirati žene je pri nas še danes prav težka naloga. Toliko težje in nevarnejše je bilo to v onih letih. Da se je sčasoma tudi slovenska žena otresla marsikaterega tradicionalnega predsodka, postala bolj dostopna za moderne ideje, ter tako našla pot do naše organizacije, je medvedno tudi precejšnjo zasluga naše Ade Kristanove.

Ni je bilo v tistih časih delavske ženske prireditve, politične, izobraževalne ali družabne, pri ka-

teri bi ona ne sodelovala. Seznanila sem se z njo baš na nekem plesu. Bile sva si kmalu prav dobri prijateljici. Večkrat me je povabila na sestanke, konference itd. Govorile sva različno o ženskem delu v stranki, o njenih razpravah in podlistkih, ki jih je priobčevala v našem tisku in v nemških delavskih listih. Delala je veliko, tudi svojemu možu Etbinu je pomagala s tem, da je prepisovala njegove osnutke za tisk. Bila je marljiva, delavna in izobražena žena. Z Etbinom Kristanom se je seznanila na Koroškem, kjer je bila učiteljica na neki tamkašnji šoli.

Dolgo časa smo že opazali, da boleha na neozdravljivi bolezn. Pred Veliko nočjo je prišla k meni po slovo vsa izmučena in smrtno bolana, nato se je odpeljala na Dunaj v sanatorij, v katerem pa ni bilo leka za njo. Iskreno mi je stisnila roko in rekla: »Ko se vrnem zdrava, tedaj se bom znova lotila dela, opirajoč se na vas, mlajše in močnejše članice našega gibanja. Začrtati moramo ženskemu gibanju tako smer, da bo temeljilo v pravem življenju in borbi.« Še enkrat mi je zamahnila z roko v pozdrav in zaklicala: »Na svidenje!« »Na svidenje« sem ji odvrnila tudi jaz, pa so mi šle besede težko iz ust, ker sem slutila, da se ne vrne več. Naj ji bo zemljica lažja, nego ji je bilo življenje! U. M.

## Jugoslovanska pred državljskim zakonom.

Vsrbskem drž. zakonu iz l. 1844. se glasi § 398: »Kolikor moške dece, na toliko delov se razdeli premoženje (umrlih) staršev, in vsako moško dete dobi enak del. A ženski deci pripada v tem primeru preužitok, preskrba in primerno bivališče po obstoječem običaju.« — Udo-va podeduje po možu premoženje le tedaj, če ni po moževem očetu niti po moževi materi do šestega kolena nikakih potomcev, t. j. nikoli!

Razume se, da zahteva današnji čas najtemeljitejšo izpremembo. Tudi Jugoslovenka je tekom zadnjih 10 let odlično dokazala svoje sposobnosti in svojo samostojnost. V polni meri je zaslužila, da se jej po točno izpolnjenih dolžnostih dovolijo tudi take pravice.

Vse žene Jugoslavije brez razlike stanu in političnega prepriča-

## Sestava stano vanjskih sodišč.

Novi stanovanjski zakon ustanavlja lastna stanovanjska sodišča za odločanje in razsojanje o dodeljevanju stanovanj, o odmeri najemnine in o odpovedi stanovanj osebam, ki so zaščitene po tem zakonu.

Novi stanovanjski zakon je slab. Zaščita, ki jo nudi, niti z daleka ne odgovarja sedanjemu gospodarskemu in socialnemu stanju ter obstoječi stanovanjski stiski. Tudi tehnično je pomanjkljiv, ker je nejasen, nepopoln in večkrat sam s seboj v protislovju.

Nujno bi bil potreben k zakonu dober in uporaben pravilnik. Neugodne posledice zakonovih pomanjkljivosti bi pa mogla vsaj deloma odstraniti ali vsaj ublažiti stanovanjska sodišča, ako bi bila sestavljena tako, da bi bila sposobna za primerno in nepristransko izvedbo obstoječih predpisov.

Stanovanjska sodišča so že imenovana. Nas zanima danes sestava teh sodišč v mestih, kjer je stanovanjska beda največja, namreč v Ljubljani in v Mariboru. Predsednikom teh sodišč sta imenovana velika župana, njuna namestnika in po en član sodišča so politični uradniki, en član je pa sodnik.

Veliki župani so že po zakonu v obliki upravi politični predstavniki vlade oziroma vsakočasne parlamentarne večine. Z vsako izpremembo vladne večine se nujno izmenjajo tudi osebe velikih župa-

nja, vere, se morajo zavedati, da je skrajni čas, ko treba staviti svoje zahteve na Narodno skupščino! Današnja generacija žen mora storiti odločilne korake za boljše in srenejše bodočnost naše ženske mladine. Nujna potreba je, da se pred zakonom izenačijo ženske dedne pravice z moškimi dednimi pravicami. Kakoršne pravne naredbe se uzakonijo v bližnji bodočnosti, take ostanejo za dolgo dobo!

Slovenke in Hrvatice pa še posebej ne smemo pozabiti, da nam po izenačenju zakonodaje za vso državo preti huda opasnost. Lahko izgubimo del pravice, ki smo jih po avstr. zakoniku še imele.

Narodni ženski Savez SHS, ki združuje v sebi okoli 250 ženskih organizacij, hoče zato opozoriti Narodno skupščino, da se dedno pravo moških in ženskih potomcev v zakonu Jugoslavije docela izenači.

Uprava NZS poziva vse ženske organizacije, žen. šole, zavode in sploh vse žene in matere, da se nemudoma lotijo zbiranja podpisov za to pravično stvar.

Lastnoročni, čedni in čitljivi podpisni na navadnih čistih polah naj se vpošljejo najkasneje do 25. t. m. na naslov: Uprava Nar. Zen. Saveza, sloven. del. Ljubljana, Rimska cesta 20.

Osrednja uprava NZS priloži vse te podpise svoji prošnji na Narodno skupščino.

Delavske žene in dekleta, tudi vas zadene ta krivica. Koliko je n. pr. žena, ki se trudi mnogo let doma, v tovarnah ali dminah, ter si odrekajo najpotrebnejše, da bi mogle skupno z možem postaviti skromen dom sebi in svojim otrokom, za slučaj pa, da mož prej umrje kot žena, imajo glasom tega zakona pravico do uživanja njene- ga truda le moževi moški sorodniki, žena pa ostane izmučena in izstradana brez vseh sredstev. Kakšne dobrote nudi »kot do smrti« pa itak vsi vemo. Isto bi se glasom tega zakona zgodilo hčeram, ki so s svojim trudom in stradanjem prispevale k skupnemu domu.

Protestirajte vse brez izjeme s tem, da se razločno podpišete na polah, katere je razgrnila zveza delavskih žena in deklet v vseh prodajalnah Konzumnega društva za Slovenijo.

Op. uredn. Zgorajšnji dopis nam je poslala zveza delavskih žena in deklet v objavo, kar smo razdevolje storili.

nov. Velike župane sili že njihov poklic, da skušajo tolmačiti in uporabljati zakone v duhu, ki odgovarja njihovi politični orientaciji in interesom njihove strankarske pripadnosti.

Oni člani teh sodišč, ki so politični uradniki, so velikim županom službeno podrejeni in se morajo ravnati po direktivah, ki jih dobe.

Preostane torej edini sodnik, ki je v svoji funkciji neodvisen, ki bo pa vedno v manjšini napram skupnemu nastopu političnih uradnikov. Stanovanjska sodišča niso torej neodvisna sodišča in imajo neopravičeno ta ponosni naslov.

Stanovanjske stvari v sedanji dobi občutno zadevajo najvitalnejše interese širokih ljudskih slojev. Zato ni prav, da se je odločanje o teh zadevah prepustilo organom, ki so odvisni od vsakokratne politične konstelacije v državi in ne morejo nuditi potrebnih jamstev za objektivno, nepristransko in dosledno uporabo zakona.

## Azija se probuja.

V Šangaju in v Cinkiangu so izbruhnili ponovno hudi nemiri. Kitajci so vdrlj v evropske dele mesta, pregnali evropsko prebivalstvo in opustošili njegove hiše. Morale so intervenirati okupacijske čete, ki so le s težavo vzpostavile red. Vse kaže, da se bodo ti nemiri nadaljevali. Najbolj značilno je pa dejstvo, da

so pri teh nemirih sodelovali v prvi vrsti kitajski dijaki.

Azija! Ogromni, skoro nepoznani svet neskončne fizične in duševne sile; svet, za katerega so stoletja trenutki in največje, najhujše in najtrajnejše trpljenje le fatalna nujna potreba za zmago življenja in sreče v novih tisočletjih. Azija, zibelka svojevrstne, a nedosežne in gotovo najpopolnejše filozofije, mati vsakega najvišjega, najširšega in najpredrznejšega človeškega stremjenja, neizčrpni vir razglabljanja in religije, ki je v temi svojih dolgih in težkih stoletij snovala nove misli, rodila nove ideje: od Konfucija in dalje do Palestinskega Nazarema in še dalje, vse do našega veka: do ruske revolucije, ki je pokazala strmeči Evropi novi obraz svojega neizmernege zaledja.

In vendar, Vzlic vsej svoji nedosežni fizični in umstveni sili, je ostala Azija politično podjarmljena, gospodarsko nerazvita. Njene kaste in dinastije, njena verska zagrizenost in imperijalistični pohlep tujih sil, so upropastili te narode politično in ekonomsko. Značilna za zgodovino azijskih držav je okolnost, da niso mogle obstajati brez tiranije, brez diktature posameznika nad celim narodom. Močne in velike države z demokracijo obliko vladavine Azija še ni imela. Ob vsem svojem prirojenem čutu državnosti in državniški sposobnosti, kakor nam Slovanom zdaleka primanjkuje, se niso mogli azijski narodi dokopati do svobodne, demokratične državne organizacije, v kateri bi soodločeval ves narod in ne samo njegova dinastija ali pa njegove plemiške ali verske kaste. Tiranije so uničile marsikatero dobro propevajočo azijsko državo, zaustavile politični razvoj tega ogromnega kontinenta. Da ni bilo tega, da je mogla Azija preko svojih kast in samodržstva do demokracije, do soodločevanja ljudstev pri državnih poslih, danes bi izgledala Evropa in ves svet povsem drugače.

Bilo kakorkoli, baš v današnji dobi se dovršuje v Orientu silni preorojevalni proces, ki ni več samo mistična umetnost, nego velika odredjena politična in socialna zavest — tudi problem Azije je predvsem gospodarski in socialni — v smeri gospodarske in politične neodvisnosti, svobode in demokracije. Grdi pritisk evropskega imperializma, ki neusmiljeno tlači in eksploataira Azijo, je imel vsaj to dobro stran, da je privedel mlajšo azijsko generacijo v stik z evropskim mišljenjem in evropskim političnim življenjem.

Azija se probuja. Borbe evropskih narodov za svojo politično, nacionalno in socialno osvoboditev so vplivale tudi na azijske narode; tudi oni hočejo biti svobodni in samozvojni. Odtod neprestani nemiri, upori, vojne; odtod vsa ta nesigurnost in napetost v daljnem Orientu, ki traja že nekaj desetletij in ki se bolj in bolj poostruje. Osvoboditi se hočejo evropskega imperializma, zlasti angleškega, ki igra tudi tam predominantno vlogo.

Da upliva tudi ruska revolucija politično in duševno na razvoj prilik v Aziji, ni treba poudarjati. Saj je Rusija sama le najbližja in najmočnejša predstraža Azije v Evropi. Če bo razvoj ruske revolucije pomagal osvoboditi socialno evropski proletarijat ter obenem probuditi in osamosvojiti politično in socialno tudi fevdalno in avtokratično Azijo, bo pomen te revolucije še vse večji in dalekosežnejši nego je bil pomen francoske revolucije.

Angleški imperializem in z njim vsi evropski imperializmi trepetajo ob vsakem najmanjšem revolucionarnem pojavu v Aziji: saj vedo, da se tam odločuje vprašanje njihove premoči. Odtod tudi vedno večja napetost v odnošajih med Anglijo in Rusijo, med evropskim imperijalizmom in rusko revolucijo.

Azija se dviga; nasilniki in eksploaterji trepetajo. Zavedni proletarijat pa pozdravlja to probuditev kot dokaz, da se nova zavest povsod širi in utrjuje in da je blizu njega zmaga. Gh.

## Politične vesti.

### Obletnica Matteottijevega umora.

(I. I.) 10. junija je bil žalostni spominski dan obletnice smrti Giacoma Matteottija, tajnika italijanske socialistične stranke. Matteottija so fašistični nasilneži umorili, ker je smelo branil delavske interese. Spominjamo se še vsi dramatičnih okoliščin, pod katerimi je bilo to grozodejstvo odkrito. Po večtedenskem brezuspešnem iskanju so končno našli kraj, kamor je bilo truplo šele v zadnjem času prenešeno. Iz zagovorov in izpovedi morilcev in njihovih pomagačev ter tistih, ki so za vse to znali, je sedaj znano, da so bili pri umoru udeleženi najvišji fašistovski funkcionarji. Pri stvari je igral Mussolini veliko večjo vlogo, kakor se je to prvotno mislilo, z ozirom na njegove cinične izjave. Zadostuje, če v karakterizacijo fašistovskega režima pribijemo, da še danes, to je leto dni po groznem umoru, niso še bili poklicani na odgovor splošno znani izvrševalci tega grdega zločina. „Matteottijev proces“ visi kakor Damoklejev meč nad fašistovsko diktaturo.

Le z najbrutalnejšimi sredstvi se more ta režim še obdržati na površju; moralni ugled fašizma na svetu, v kolikor ga je sploh kdaj imel, je pa doživel svoj smrtni udarec baš oni dan, ko je postal naš sodrug Matteotti žrtev njihovega bestialnega načrta.

Delavstvo celega sveta se spominja svojega mučenika z žalostjo in ponosom obenem. Te dni se je vršila spominska svečanost v spomin sodruga Matteottija tudi na Dunaju. Pri tej priliki je imel svečanostni govor sodr. Ellenbogen v nemškem in sodr. Angelika Balabanowa v italijanskem jeziku. Socialistična stranka Švice je pozvala vse svoje krajevne organizacije, da priredijo v času od 10. do 18. junija posebne svečanosti v spomin Matteottija. Tudi italijansko delavstvo bo kolikor je to v sedanjih razmerah mogoče, v slovesni obliki počastilo spomin velikega Mrtveca, ki je za njega in za svobodo in socializem žrtvoval svoje življenje.

### Položaj na Ogrskem.

(I. I.) Ogrska je bila kakor znano, ravno tako kakor Avstrija, „sanirana“ s pomočjo Zveze narodov. Kako izgleda v tej „sanirani“ deželi je povedal v ogrskem parlamentu poslanec Johann Barosz, ki ne pripada nobeni stranki.

V prvem sanacijskem letu je padlo število zaposlenih delavcev za 33 odstotkov, v Budimpešti sami pa za 45 odstotkov. Število brezposelnih, ki so uprav brez vseh sredstev, znaša v Budimpešti okoli 250.000. Od 55.000 rudarjev je zaposlenih samo 36.000, od 50.000 kovinarjev pa 33.000. Število samomorov je naraslo v prvi polovici leta za 50 odstotkov. Konzum kruha in mesa v Budimpešti je padel napram konsumu pred vojno za 25—30 odstotkov. Tudi umrljivost otrok je v zadnjem času narasla; prirastek prebivalstva, kateri je znašal pred vojno na 1000 ljudi 13, je padel na 6.

Se veliko večje in groznejše siromaštvo vlada med poljskimi delavci in malimi kmeti. Po veliki ogrski nižini najdeš v sedanjem spomladanskem času na tisoče brezposelnih. Pri vsem tem pa ne dobijo brezposelni na Ogrskem nikake brezposelne podpore. Pač pa pripravlja vlada zakon, na podlagi katerega bo poslala v ječo vsakega, ki bi te očitne krivice prednašal na zborih ali potom časopisje.

Temu poročilu meščanskega poslanca moramo kar se tiče političnega položaja pripomniti, da se je reakcionarni režim v toliko konsolidiral, da vsaj v mestih ne porablja skrajna sredstva krvavega terorja. To pa zato, da se na ta način inozemski opazovalci zmotijo in ne vidijo resničnega položaja. Toda to stanje je doseženo samo v mestih, kjer se je kontrarevolucija dosti utrdila; po vaseh pa vlada še vedno beli teror, ki prav pogostoma združuje, zlasti nad judovskim prebivalstvom, malim kmetom in poljskim delavstvom. Če uvažujemo še to, da je Ogrska edina država v Evropi, v kateri se ni niti začelo izvajati agrarno refermo, potem šele razumemo obupne klice na pomoč, ki jih pošilja zlasti podeželsko ljudstvo, ki je že popolnoma onemoglo.

### Prva delavska sportna olimpijada.

(I. I.) Internacionalna delavska zveza za sport in telesno vzgojo priredi od 24. do 28. julija v Frankfurtu ob Meni veliko internacionalno delavsko sportno prireditev — prvo delavsko Olimpijado. To je internacionalna prireditev delavskega sporta, ki hoče pokazati, da so tudi delavci sposobni delati za telesno in duševno vzgojo.

V dopisu na tajništvo socialistične-delavske internacionale sporoča tajnik delavske sportne zveze, da je priključenih delavski sportni internacionali (Luzernske internacionale) 18 državnih zvez s približno 1 milijon 500 tisoč člani, ki bodo vse poslale svoje zastopnike na to prireditev. Prireditev bo gotovo v čast delavskemu sportu in delavskemu gibanju.

### Volitve v Avstraliji.

(I. I.) V avstralski zvezni državi Neu-Sued-Wales so se ravnokar vršile državnozbornske volitve. Natančnih podatkov še ni, ker je po avstralskem proporcionalnem volilnem redu potrebno dalj časa za preračunavanje. Poleg tega se pa v nekaterih krajih vsled poplave volitve sploh niso mogle vršiti.

Po dosedaj znanih rezultatih si je priborila delavska stranka nad polovico mandatov, od 90, ki jih šteje parlament. S tem je tudi skoro gotovo, da ji bo najbrže pripadala absolutna večina Nacionalisti dobe v najboljšem slučaju 30—35 mandatov, stranka napredujočih pa okroglo 10 poslancev. S tem je odstranjena dosedanja koalicijska vlada nacionalcev in napredujočih. Neusuedwales se je s tem priključila drugim zveznim državam v Avstraliji (razen Victorie), katerim stoje na čelu delavske vlade.

## Pripravite se na združni dan 5. julija.

Vodstvo Konzumnega društva za Slovenijo je sklenilo proslaviti združni dan na slovesen način. Priredili se bodo po vseh podružnicah shodi, predavanja in po večjih krajih tudi obhodi. Trgovine bodo na ta dan lepo okrašene z zelenjem in zastavicami.

Priporočati bi bilo, da bi se porabil letošnji združni dan tudi za manifestacijo za zakonske olajšave od strani države, kakor jih uživa združništvo v drugih državah.

Ker je združna organizacija važna spopolnitev celote delavskega pokreta je upati, da se bodo manifestacij na dan proslave združnega dne udeležile tudi politične strokovne in gospodarske organizacije proletarijata.

**Slavnostna otvoritev združnega doma na Viču.** Že zadnjič smo poročali, da je kupilo Konzumno društvo za Slovenijo lepo posestvo (gost. Slamič), ki ga bo pretvorilo v združni dom. Pretekli torek se je v svrhu prevzema združnega doma vršila na Viču seja zaupnikov Konz. društva za Slovenijo na kateri se je izvolil odbor za otvoritev združnega doma. Ta odbor namerava izvesti otvoritev na nedeljo 12. julija in to na čim slovesnejši način. K sodelovanju bodo povabljene vse proletarske organizacije tako združne, strokovne, politične in kulturne. Upamo, da se bodo vse te organizacije zavedale važnosti zavzema zopet ene postojanke in da bodo posetile ta dan naše vrle Vičane, ki zaslužijo vse moralne opore celotnega delavskega pokreta.

## Pri negovanju z „Neosan“ kremo dobi Vaša obutev lepo elegantno lice!

### Iz stranke.

**Občni zbor SSJ v Guštanju** se je ob precejšnji udeležbi članstva vršil preteklo nedeljo v Guštanju. Iz poročil funkcionarjev je bilo razvideti, da je organizacija kljub težkim časom vendarle stalno skrbela za duševni spoj guštanjkega proletarijata. Vpliv organizacije je razširjen daleč preko meja guštanjke občine in sega pri izrednih dogodkih preko cele meziške doline. Posebej je treba omeniti, da so funkcionarji požrtvovalno delovali, zlasti blagajnik je skrbel za vzoren red pri svojem poslu. Po poročilih funkcionarjev, ki so bila sprejeta z zadovoljstvom na znanje je povzel besedo delegat pokrajinskega tajništva s. France Svetek iz Ljubljane, ki je v izčrpnem referatu podal pregledno sliko dosedanjega dela stranke in njene bodoče naloge. Na koncu referata je predlagal naslednjo resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta:

### Protiv davkom na mezde.

Odzivajoč se pozivu centralnim upravam GRSJ in SSJ, protestira članstvo kraj. pol. org. SSJ v Guštanju, zbrano na občnem zboru dne 7. junija proti uvedbi 2% davkov na delavske mezde. Pridružuje se akciji vsega razredno organiziranega proletarijata Jugoslavije in zahteva:

1. Odpravo vseh posrednih davkov in povišev življenjskih potrebščin;
2. progresivni obdavčenje premoženja in dohodkov, na način, da bodo potazdeljena davčna bremena državljanov v razmerju z njihovim premoženjem in dohodki;
3. ugotovitev eksistenčnega minimuma, ki mora biti delka prst.

V novi odbor so bili izvoljeni naslednji sodrugi: Luka Juh, predsednik, Ivan Vrečko, nam., Maks Zagar, tajnik. Odborniki: Anton Steice, Luka Šafer, nam.: Sikora, Lešnik, Ditinger. Kontrola: Obreten, Widrieh.

Popoldne se je vršila še skupna seja novega odbora in članov občinskega kluba SSJ. Diskutiralo se je o stanju občine, kjer so navedli posamezni odborniki, da je bila občina pod prejšnjim vodstvom silno zanemarjena in zadolžena, tako, da je bilo našemu klubu, ki tvori večino in ima župana, naloga vrlo težavna. Uspešnemu delu našega kluba se je pa posrečilo spraviti finance v ravnotežje in urediti že več važnih občinskih zadev. Za bodoče namerava izvesti klub obširno reorganizacijo in popravo občinske sirotišnice tako, da bo tudi to pereče vprašanje rešeno na način, ki bo delal čast občini in naši stranki.

## U. D. R.

**U. D. R. Mladinska četa UDR** v Ljubljani priredi izlet na Krim. Odhod v soboto 10. junija točno ob 7. uri zvečer izpred šole na Ledini. Kdor se želi priključiti četi, naj pride na zbirališče. **Zivel kapetan.**

## DOPISI.

**Litija.** V nedeljo 24. maja je razvila tukajšnja »Svoboda« svoj prapor. Precejšnje število zavednega delavstva se je na ta dan zbralo v Litiji. Zlasti v častnem številu so posetile slavnost delavske telovadne enote iz Zagorja, Trbovelj in Hrastnika. Razne podružnice »Svobode« so poslale svoja zastopstva. Tudi pevska društva »Naprej« iz Celja in »Svoboda« iz Hrastnika nista izostala. Takoj po prihodu popoldanskih vlakov se je pričel formirati sprevod pred kolodvorom s telovadnimi enotami in prapori na čelu. Od tu je šel sprevod po Litiji in nazaj na slavnostni prostor. Ob 3. uri pop. se je pričela telovadba DTE. Nastopili so razni oddelki. Po končani izredno dobro uspeli telovadbi so bili delavci in mladina tako navdušeni za DTE, da so zahtevali ustanovitev telovadnega odseka. Delo za ustanovitev DTE je že v teku. Vsled hude nevihte se je moral slavnostni prostor tik ob Savi zamenjati s prostori v kolodvorski restavraciji pri »Pošti«, kjer se je vršila veselica naprej. Seveda moramo pri tej priliki omeniti, da Orjuni ni dala žilica miru in hotela na vsak način napraviti incidente. Pred restavracijo se je pojavil član Orjune po imenu Vladika in zahteval, da pride k njemu funkcionar litijske »Svobode«. Temu je sporočil ta dični Orjunaš, da bo prišel z Orjuno in orožnikom, da razbije slavnost. Jasnno je, da bi lahko nastal incident, pri tem nesramnem izzivanju. Zahvaliti se imamo previdnosti funkcionarja litijske »Svobode« in pa treznosti delavstva, da ni na ta izzivanja odgovorilo. Ker je primanjkovalo stolov je poslal gostilničar svojega uslužbenca, da gre k »Sokolu« po stole. Ko pride tja, mu neki član nameri samokres in reče, da se bo dalo tole in pokaže na samokres mesto stolov. Tudi neka dama se je potem v nekem javnem lokalu hvalila, da ne dopusti, da bi se posodilo stole in da rajši vidi, da gredo vsi preko njenega telesa. Govorice, ki so se drugi dan pojavile, da je pred gostilno pri »Urški« čakalo 30 oboro-

Vsaka perica pere samo z Zlatorog milom!

TA ZNAK JAMČI ZA KAKOVOST.



Vsaka perica pere samo z Zlatorog milom!



ženih »Svobodašev«, so prosta in navadna laž. Pripravljeni smo, če bodo nasprotniki v svojih listih skušali blatiti prireditve in zvrniti krivdo na delavstvo, doprinesiti podpisano izjavo od najmanj 50 prič, da je popolna resnica, kar je navedeno v tem dopisu.

**Križe pri Tržiču.** V tukajšnjem kraju je velika večina prebivalstva vpisana v katoliških organizacijah. S tem činom hočejo dokazati, da so to boljši verniki, kakor drugi zemljani, ki miso v teh društvih. Če pa pogledamo stvari, ki se gode na tukajšnjem pokopališču, potem dobimo pa čisto drugačno sliko. To so že hijenski ne pa krščanski običaji. Ako vsadiš na grob umrlih svojcev kako cvetlico, ki ne raste po travnikih, ti jo ukradejo te hijene v človeški podobi. Na drugi strani pa služi pokopališče nekaterim materam z njihovimi otroci za sprehajališče. Otroci pa drve od gomile do gomile, poškodujejo grobove in trgajo cvetlice, ki so še ostale hijenam. Večkrat se dogodi, da gre šolska mladina mesto domov na pokopališče, kjer se preganja po zidovju in spomenikih. Seveda, da pri tem početju poškodujejo nasade in spomenike. Župnijski urad naprošamo, da omeni na prižnici, da to početje ni krščansko in da si naj matere zbero primernejši kraj za sprehajališče in dirkališče svojih otrok. Šolskemu vodstvu pa priporočamo, da svojo mladež primerno podučijo. To je najmanj, kar smo upravičeni zahtevati od merodajnih faktorjev, da čuvajo pieteto do umrlih in da se skrunjenje grobov preneha.

#### Prizadeti.

**Se nekaj nam manjka na Viču.** Prijazna Rožna dolina je prava privlačna sila za vse one, ki se trudijo za svoj obstoj z znojem v obzoru in jih usoda previdno drži v ozadju tistih, ki so jim vsi blagri tega sveta na razpolago. Delavec, mali obrtnik, nižji uradnik in ta do precej visoke kategorije, si slikajo lepote in udobnosti letoviškega življenja v najbujnejših fantazijah, ki so seveda za nje utopične in nedosegljive. Toda to jih ne moti, saj so tudi v vojni dobi nasicali svoje lačne želodce mesto s kruhom z žaganjem in opeko, pa vendar so tudi to prenesli. Zakaj bi se torej tudi sedaj ne zadovoljevali z surogatom prijetnega letovišča tam doli v Toplicah ali na obali kranjskega bisera našega Bleda v sencu starega Triglava? Če naši modri in preskušeni državniki v potu svojega obraza in zapostavljajoč svoje najvitalnejše osebne potrebe, osredotočujejo svoje neprecenljive sile edinemu stremljenju nam krušno košaro čim višje potegniti, potem to ni za nas prav nikakoršen razlog, da si svoje življenske razmere, vsaj v okviru možnosti, tako uredimo, kakor nam najbolj prija. In med življenske prijetnosti spada nedvomno, vsaj v sedanji poletni dobi, svoboden požirek svežega zraka v bližini vitkih jelk in smrek, ki naj nam zaprašena in z vso mesnato

inficirana pljuča okrepi. Tega so se uže davno zavedali tisti, katerim so rojenice že v zibelni mračno življenje prerokovale. Pomagaj si sam in pomagano ti bo, so nekoč dejali in iz žabjega močvirja je nastala Rožna dolina. Toda pravi Rožnodolci niso bili nikdar sebični, nasprotno od prvega početka upostavitve Rožne doline, so se trudili svoje, z težkimi žrtvami snovano gnezdece, čim prijetnejše izpopolniti in s tem tudi svojim manj srečnim sodrugom iz zaduhlih mestnih brlogov, življenje vsaj od časa do časa nekoliko osladiti. Olepševalno društvo si je nadelo kot skupna organizacija Rožnodolcev, hvalevredno nalogo, prvotno skromno naselbino izpopolniti in jo potrebam časa prilagoditi. Toda to so uže tako znane stvari, da bi bilo odveč še o tem pisati. Pač pa je nekaj drugega, kar je žalibog potrebno, da se javno obravnava, ker so bili vsi dosedanji poskusi, nedostatke v ožjem krogu odpraviti, brezuspešni.

**Poleg poštenih in marljivih Rožnodolcev, pa poseja Rožna dolina precejšnje število delomržnežev in nepridipravov iz bližnje okolice, katerim nikakor ne gre v glavo, da bi posejali našo vas tudi dostojnejši ljudje. Že njih zunanost je namreč taka, da se gabijo sami sebi in vsled tega bi bili najrajši sami med seboj v pripravljajočem se »Zigeinerviertlu«. Ti temni elementi — seveda niso boljševiki — so si naredili, njihovega življenju odgovarjajočo nalogo, Rožno dolino napram našim najbližjim sosedom Ljubljancem, diskreditirati, kjer in kadar je le mogoče. Večmi pretepi, izzivalno kaljenje nočnega miru, hudobna poškodovanja tuje lastnine, vse te lepe čednosti dičijo to čedno družbo, kateri so edini primerni asil stari »Arbeitshaus« naši moderni državniki osvojili. Podiranje vrtnih plotov, poškodovanja železnih ograj, najdrznejše tatvine vrtnih nasadov, zahrbtni napadi mirnih ljudi, vse to so pojavi, ki glasno kriče po odstranitvi. Vse delo in ves trud Rožnodolcev in posebno Olep. društva bo ostal brezuspešen, če se ne strnejo vrste onih, katerim gre res za napredek in povzdigo Rožne doline, katera mora postati vzgled-vas in okrepčevališče naših mestnih sodrugov in ostalega prebivalstva Ljubljane.**

Da se tu napravi red, ni prav nobena umetnost. Treba bi bilo le nekoliko hotenja, saj imamo vendar v take svrhe poseben državni aparat, ta pa le doslej, pod svojim vzornim vodstvom na celi črti odpovedal. Briga se za stvari, ki ga nič ne brigajo, zato pa je slep za vse one kar škoduje ne le ugledu občine, temveč še veliko bolj njegovemu ugledu.

Tega se zavedajoč je naša naloga, da iz škodljivih dejstev izvajamo pravočasno potrebne konsekvence, da očujemo dober glas naše vasi, pred vsem sami in da apeliramo na vse one, katerim je res za

napredek Rožne doline, da strnejo svoje vrste.

Rožna dolina je proletarska vas in nič drugega nego proletarska. Proletarci v njej pa imajo sveto dolžnost, da nje čast in neomadeževanost ščitijo pod vsemi pogoji. Državna oblast nima smisla za to, ker ji je položaj delavstva deveta briga, družih institucij, ki bi se za nas zanimale ni, toraj: Pomagaj si sam in pomagano ti bo!

Če pa hočemo ta cilj doseči, potem okrepimo pred vsem naše obstoječe organizacije in snujmo nove, če jih smatramo potrebnim. Med te slednje spada tudi detektivska služba, ki naj skrbno čuva nad našimi breznačajnimi potepuhi in jih v danem slučaju na licu mesta dragonično kaznuje ali pa brezobzirno izroča posvetni roki takozvane pravice.

Če to taktiko osvojimo, potem bo Rožna dolina nezdrave golazni kaj kmalu osvobodjena, ugled vasi bo narastel, delavska para pa, ki sedaj ravnodušno prenaša peklen-ske muke reakcije, se bo zopet zavedlo svoje zgodovinske naloge sebi v rešitev in celokupnosti v vzgled. Na delo toraj.

I. P.

### Razno.

**Iz življenja čebele.** V modernem panju se lahko rodi letno okrog 200.000 čebel. Ravno toliko jih pa tudi pogine. Delavka živi v času počitka najdalje 9 mesecev, med delom pa največ 72 dni. Nobena delavka ne dočaka 1 leto starosti. In vendar je pravilno negovan panj vedno dovolj obljuden zaradi stalnega naraščanja. Matica živi najdalje 7 let, dočim je usojeno trotu le največ 45 dni življenja. Le redki so troti, ki izkoristajo dalje časa medeno zalogo.

**Redilne snovi v medu.** Narodi že od davnine cenijo med kot izredno hranilno in zdravilno jed. O njem se je že tudi mnogo razpravljalo, vendar je najnovejši spis francoskega znanstvenika Caillasa (pod naslovom »Bogastvo v eni kaplji medu«) vzbudil še posebno pozornost. Pisec hvali posebno temni med, ki je najgostejši. Temni med vsebuje poleg sladkorja tudi obilo za telo potrebnih soli in železa, kar je izredno važno za učvrščevanje človeškega telesa. Na otroškem zdravilišču Weesenu v Švici so zdravniki lani imeli obilo srečnih uspehov pri zdravljenju z medom. Bolehni otroci so se po dnevnem uživanju medu začeli rediti vse bolj kakor s samim mlekom. Dobivali so med dnevno dvakrat, stopljen v toplim mleku. Po šestih tednih so se povprečno zredili za 4 kg, dočim je med pokazal svojo zdravilno moč tudi proti pljučnim katarjem in slabokrvnosti. Telesa otrok so postala odpornejša, bolehnosti so naglo pojenjavale. Posebno važna snov v medu so vitamini, ki se pa žal uničijo, ako se med razgreje in prekuha. Vitamin je ena najvažnejših redilnih sestavin v naši hrani. Vrlo malo ga je; a hrana, ki

ga premore, pokaže takoj tudi dober razvoj telesa: ako pa vitamina v hrani manjka, se to maščuje s škrofulozo, splošnimi telesnimi slabostmi, pri otrokih pa zlasti z zastajanjem razvoja. Vitaminov je zelo mnogo tudi v sirovem sadju. Ker med vsebuje poleg vitamina tudi obilo drugih redilnih snovi, ga zdravniki priporočajo vsem, ki jim le diši in si ga morejo nabaviti.

**Izreden slučaj.** V Bruxellesu je neki klepar, ki je na novi sedemnadstropni hiši uravnaval žleb, padel na zemljo, toda prav čudežno ostal pri življenju. Nikdo, pa niti sam klepar ne more pojasniti, kako je to mogoče, kajti pasti 27 metrov globoko na trdi tlak, pomeni gotovo smrt. Ta izjemni srečnik v nesreči pa je zunaj le malo poškodovan, pač pa toži o motranjih bolečinah. Zdravniki, ki vestno proučujejo način njegovega padca, izjavljajo, da bo nezgoda ostala brez kakih posebnih posledic.

### VABILO

na občni zbor stavbene in gostilniške zadruge »Delavski dom«, ki se vrši v soboto, dne 20. junija t. l. ob 1/28 uri v »Delavskem domu« na Glincah.

#### Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Nadaljno delovanje.
6. Predlogi in nasveti.

Načelstvo.

Nadzorstvo.

### NAROČNIKOM LISTA V UVAŽEVANJE.

Vsem zamudnikom smo razposlali izpolnjene pošne položnice. Vse cenj. napočnike, ki so v zastanku naprošamo, da jo nemudoma poravnajo, da ne bo nepotrebna dela in nepotrebne prekinitve pošiljanja lista.

Opozarjamo vse, da je list potreba pravočasno odpovedati. Ne pustiti, da prihaja še 2 do 3 mesece potem se pa enostavno ne plača. Uprava mora plačati točno vsak izvod tiskarni. Zato upamo, da bodo storili tudi cenj. napočniki svojo dolžnost.

Uprava.

### SODRUGI! KAM PA V NEDELJO?

Kam neki! K Petriču v Rožno dolino! Tam nam bo naša stara znanka in mamica z dobro pijačo in raznovrstnimi jestvinami izborna postregla. Odirala nas ne bo, ker nas nikoli ni, pač pa nas bo vesela, če jo posetimo. Pravijo, da se bomo lahko tudi zavrteli. Če je ta trditev resnična, bo najbolje dokazal ogled na licu mesta Cesta I, št. 36. 65/1

Izdajatelj: Oblastni odbor SSSJ za Slovenijo.

Odgovorni urednik: France Svetek. Tisk J. Blasnika nasled. v Ljubljani.

## H. VIELHABER V MARIBORU

agentura za žito in moko

Telefon št. 54. Brz. nasl.: Vielhaber, Maribor.

Zastopnik »Narodne mlinske in gospodarstvene industrije«, d. d. Zagreb in Bega-mlina v Velikem Bečkereku se priporoča za nabavo vsakovrstne moke, žita in testenin.

Zastopnik prve hrvaške tvornice olja d. d. v Zagrebu.

Inserirajte v  
„Socialistu“!

SOLO  
UT

Letna trikotaža, nogavice,  
galanterija in drobnina  
**Gaspari & Fanning**  
Maribor, Aleksandrova cesta št. 48

SOLO  
GROS

Originalne (prave) potrebščine za Opalograph  
(Preservat), Fixat dobite samo pri

**LUD. BARAGA, LJUBLJANA**  
ŠELENBURGOVA ULICA 6/I.

Mehanična popravilnica pisalnih, računskih in razmnoževalnih strojev, ter tehničnih aparatov. — Barvne trakove, karbon-indigo ter povoščen papir vedno v zalogi.